

Σύντομο Άρθρο

Ο Ελληνικός Χορός και η Διασπορά

Μαρία Ειρήνη Αυγουλά
Ειδικός Ερευνητής Ελληνικού Πολιτισμού
Συμβουλευτική και Παροχή Συμβουλών σε Πολιτιστικά
Θέματα, Αυστραλία

Σε αυτό το κείμενο θα συζητηθεί ο ελληνικός χορός και η διάδοσή του, συγκεκριμένα στη Μελβούρνη, Αυστραλία. Μεθοδολογικό εργαλείο άντλησης ποιοτικών δεδομένων αποτέλεσε η ομάδα εστίασης, στην οποία συμμετείχαν δεκαπέντε γυναίκες και τέσσερις άνδρες, μέλη της ίδιας σχολής χορού. Παρότι είχαν διαφορετικά χαρακτηριστικά, όπως ηλικία, επαγγελματικό υπόβαθρο, τόπο γέννησης (Ελλάδα ή Αυστραλία) και χρονική διάρκεια ενασχόλησης με τον χορό, αυτό που τους ένωσε ήταν η σύνδεσή τους με την Ελλάδα και ο ρόλος του χορού στη ζωή τους.

Εισαγωγή

Η ελληνική κοινότητα στη Μελβούρνη της Αυστραλίας είναι αρκετά μεγάλη. Τα σχολεία, οι εκκλησίες και τα κέντρα για ηλικιωμένους αποτελούν μόνο μερικά από τα πολλά στοιχεία που διατηρούν την ελληνική ορθόδοξη ταυτότητα (Avgoulas & Fannay, 2023; Avgoulas & Fannay, 2024; Gonzalez, 2008; Tutton, 2004; He, 2010).

Ένα παράδειγμα που πρωταγωνιστεί σε αυτό το κείμενο είναι η σχολή ελληνικού χορού «Μανασής» (Manasis School of Greek Dance and Culture, <https://manasisdance.com.au/>), που αποτελεί μια καλά εδραιωμένη σχολή στη Μελβούρνη και προσφέρει την ευκαιρία σε άτομα όλων των ηλικιών να μάθουν και να συμμετέχουν σε παραδοσιακούς ελληνικούς χορούς. Επιπλέον, οι μαθήτριες/μαθητές της σχολής λαμβάνουν μέρος σε διάφορες εκδηλώσεις ως μέλη ομάδας που εκπροσωπεί τη σχολή. Η σχολή «Μανασής» είναι μία από τις πολλές σχολές στην περιοχή της Μελβούρνης, παρόμοια με άλλα ιδρύματα που εκπροσωπούν διάφορες κουλτούρες στην Αυστραλία.

Ο ρόλος του χορού έχει αναδειχθεί σε σημαντικό θέμα στη Μελβούρνη, ειδικά όσον αφορά την ευεξία. Για περισσότερες λεπτομέρειες, μπορείτε να ανατρέξετε στα έργα των Gardner, Komesharoff & Fensham (2008) και Connor (2000). Όσον αφορά την ελληνική ταυτότητα, ανατρέξτε στα έργα των Avgoulas & Fanay (2023), Holst-Warhaft (2010) και Παπανίκος (2023).

Μεθοδολογία

Συγκρότηση ομάδας εστίασης (focus group) - Συνεντεύξεις:

Όλα τα μέλη της ομάδας εστίασης προέρχονται από τη σχολή χορού «Μανασής» και ήταν 19, με ηλικίες από 18 έως 58 ετών. Εξ αυτών, δεκατρείς γεννήθηκαν στην Αυστραλία και έξι στην Ελλάδα. Η κύρια συζήτηση μαζί τους επικεντρώθηκε στον λόγο για τον οποίο ασχολήθηκαν με τον ελληνικό χορό.

Οι συνεντεύξεις και η ανάλυση των δεδομένων που συλλέχθηκαν, πραγματοποιήθηκαν σύμφωνα με τον Αυστραλιανό Κώδικα Υπεύθυνης Διεξαγωγής Έρευνας.

Ανάλυση Συνεντεύξεων

Ελληνική κουλτούρα και ταυτότητα, ευεξία και υγεία

Στην έρευνα που συζητείται εδώ, τα θέματα που προέκυψαν σχετικά με την περηφάνια είναι τα εξής:

1. Η σύνδεση με την Ελλάδα και η σημασία της
2. Κουλτούρα, κοινωνία και ταυτότητα
3. Διατήρηση της κουλτούρας
4. Υγεία και χορός
5. Ιδιότητα μέλους
6. Γλώσσα και κουλτούρα
7. Η ελληνική ταυτότητα στη διασπορά
8. Γιατί ο χορός;

Γενικά, ήταν εμφανές ότι ο ελληνικός χορός έχει ισχυρή σύνδεση με τα μέλη της ομάδας εστίασης και την ελληνική τους ταυτότητα. Όλα τα μέλη ανέφεραν ότι ο χορός έχει πολύ θετική επίδραση, τόσο στην ελληνική κουλτούρα και ταυτότητα, όσο και στη γενικότερη ευεξία και καλή υγεία. Ειδικότερα η σχέση μεταξύ του χορού και της ευεξίας έχει μακρά ιστορία (Ritter & Lowe, 1996; Hanna, 2006; Murcia et al., 2010; Hackney, Kantorovich & Earhart, 2007; Belardinelli et al., 2008). Οι συμμετέχοντες εξέφρασαν έντονες απόψεις σχετικά με το φεστιβάλ:

- «Είναι πολύ σημαντικό για εμένα να συμμετέχω σε κάτι τέτοιο και να μαθαίνω τα ελληνικά, την ελληνική παράδοση και τα διάφορα ήθη και έθιμα. Είναι σαν να λαμβάνω ένα μεγάλο μπράβο από τον παππού και τη γιαγιά.» [18 χρονών, άνδρας, χώρα γέννησης: Αυστραλία]
- «Μεγάλωσα σε μια οικογένεια όπου όλοι χόρευαν – μικροί και μεγάλοι. Από πολύ μικρή ηλικία χόρευα και ήμουν και σε σχολή χορού.» [23 χρονών, γυναίκα, χώρα γέννησης: Αυστραλία]
- «Το αποτέλεσμα δεν είναι μόνο για εμάς που χορεύουμε, αλλά και για τους θεατές. Βλέπω τη χαρά στα μάτια τους, ειδικά στα μάτια των μεγαλύτερων, γιατί τους θυμίζει κάτι από την Ελλάδα. Η οικογένειά μου

με υποστηρίζει πολύ και πάντα με ενθαρρύνει.» [22 χρονών, γυναίκα, χώρα γέννησης: Αυστραλία]

- «Το να χορεύω είναι κάτι που μου αρέσει πολύ, το αγαπώ, με κάνει χαρούμενη, μου δίνει την ευκαιρία να κάνω φίλους και να διατηρώ την κουλτούρα μου. Ο χορός είναι και γυμναστική – η καρδιά χτυπά πιο δυνατά και ιδρώνεις όταν χορεύεις. Είναι κάτι που πρέπει να θεωρείται γυμναστική.» [20 χρονών, γυναίκα, χώρα γέννησης: Αυστραλία]
- «Η οικογένειά μου με υποστηρίζει και με ενθαρρύνει πολύ. Ο χορός είναι και μια διέξοδος – μου κάνει καλό στην ψυχική μου υγεία και είναι μια δυνατή σύνδεση με την Ελλάδα, κάτι που χρειαζόμαστε, ειδικά εμείς που ζούμε στην ξενιτιά.» [58 χρονών, γυναίκα, χώρα γέννησης: Ελλάδα]

Ένας μεγάλος αριθμός από τα μέλη της ομάδας εστίασης πιστεύει ότι ο χορός τους δίνει μια εξαιρετική ευκαιρία να εκφράσουν την Ελληνο-Αυστραλιανή ταυτότητά τους. Παρόλο που ζουν μακριά, στην Αυστραλία, διατηρούν την ελληνική τους ταυτότητα στη διασπορά. Και αυτό το πολύ σημαντικό δώρο τους το προσφέρει η σχολή «Μανασής»!

- «Ο χορός και αυτό που βιώνουμε εδώ είναι ένα δώρο – το πιο σπουδαίο από όλα. Είναι η ταυτότητά μας και μια διέξοδος από την καθημερινότητα. Είναι πολύ καλό για την ψυχική υγεία και την ευεξία, και αποτελεί και έναν τρόπο άσκησης.» [58 χρονών, γυναίκα, χώρα γέννησης: Ελλάδα].
- «Στην οικογένειά μου αρέσει που χορεύω, έτσι δεν ξεχνώ ποτέ την ελληνική μου ταυτότητα, αυτό το στοιχείο που ξεχωρίζει τους Έλληνες από άλλες εθνικότητες. Δεν ξεχνώ ποτέ τους προγόνους μου και τους διάφορους ήρωες.» [18 χρονών, γυναίκα, χώρα γέννησης: Ελλάδα].
- «Οι γονείς, οι παππούδες και οι γιαγιάδες μας έκαναν και συνεχίζουν να κάνουν τα πάντα για εμάς και τη διατήρηση της ελληνικής μας ταυτότητας. Μας πήγαν σε ελληνικό σχολείο για να μάθουμε την ελληνική γλώσσα. Φύγαν από την Ελλάδα, αλλά έφεραν μαζί τους την ελληνική παράδοση. Είμαστε γεννημένοι στην Αυστραλία, αλλά είμαστε Έλληνες. Όταν χορεύω, ειδικά, κάνω τον παππού μου πολύ περήφανο – τον ακούω να λέει: 'Αυτός εκεί είναι ο εγγονός μου'.» [18 χρονών, άντρας, χώρα γέννησης: Αυστραλία].
- «Ο χορός είναι πολύ καλός για την υγεία – είναι μια διέξοδος, ειδικά για τους μαθητές. Είναι κάτι κοινωνικό και ελληνικό, και αποτελεί μέρος της κληρονομιάς μας.» [22 χρονών, γυναίκα, χώρα γέννησης: Αυστραλία].

Το Φεστιβάλ «Αντίποδες»

Η ελληνική κοινότητα της Μελβούρνης, Αυστραλίας, έχει πολύ μεγάλο πληθυσμό, αποτελούμενο τόσο από νέους μετανάστες όσο και από παλιούς, που μετανάστευσαν μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Αυτοί ξεκίνησαν την ελληνική κοινότητα στη διασπορά, η οποία συνεχίζεται μέχρι σήμερα, το έτος 2024. Ένα παράδειγμα αυτής της πολιτιστικής συνέχειας είναι το Φεστιβάλ «Αντίποδες», το οποίο γιορτάστηκε πρόσφατα, τον Φεβρουάριο του 2024. Πρόκειται για μια εκδήλωση που διοργανώνεται κάθε χρόνο τα τελευταία 36 χρόνια και αποτελεί

ιδιαίτερη τιμή για τους Έλληνες της διασποράς. <https://www.antipodesfestival.com.au>. Και στη συνέχεια, οι συμμετέχοντες εξέφρασαν δυνατές απόψεις πάνω σε αυτό το θέμα:

- «Χορεύουμε για όλους, μικρούς και μεγάλους. Υπάρχουν ηλικιωμένοι σε πολλές από τις παραστάσεις, παλιοί μετανάστες που γέρασαν στη Μελβούρνη. Κλαίει όταν μας βλέπουν – βλέπουν τους κόπους και τα όνειρά τους να γίνονται πραγματικότητα.» [18 χρονών, άνδρας, χώρα γέννησης: Ελλάδα].
- «Ο χορός είναι χαρά για όλους.» [18 χρονών, άνδρας, χώρα γέννησης: Ελλάδα].
- «Ιδιαίτερα για εμάς που ζούμε και μεγαλώσαμε στη διασπορά, ο χορός είναι σαν να είμαστε στην Ελλάδα.» [22 χρονών, γυναίκα, χώρα γέννησης: Αυστραλία].
- «Αυτό που έχω παρατηρήσει, ειδικά στους ηλικιωμένους, είναι η χαρά στα μάτια τους όταν μας βλέπουν. Τους γεμίζει ευτυχία και ευεξία, και χειροκροτούν δυνατά. Τα πρώτα τους χρόνια ήταν πολύ δύσκολα.» [19 χρονών, γυναίκα, χώρα γέννησης: Ελλάδα].

Ανέφεραν ότι η συνέχιση της ελληνικής κουλτούρας στη διασπορά είναι κάτι πολύ σημαντικό και ότι όλοι οι Έλληνες της διασποράς έχουν την ευθύνη να τη μεταδώσουν και να την κρατήσουν ζωντανή.

- «Ο χορός είναι μια καλή μέθοδος άσκησης – ειδικά για άτομα σαν εμένα που δεν κάνουν άλλη μορφή γυμναστικής ή δεν συμμετέχουν σε κάποιο άθλημα. Είναι πολύ καλός και για την ψυχική υγεία – είναι κάτι κοινωνικό και μια διέξοδος από την καθημερινότητα. Μια σύνδεση με το ελληνικό στοιχείο.» [22 χρονών, γυναίκα, χώρα γέννησης: Αυστραλία].
- «Ο ελληνικός χορός μου δίνει μεγάλη χαρά – και είναι κάτι πολύ καλό για την υγεία. Οι γιατροί μάς λένε να ασκούμε, και γενικά ο χορός προάγει την υγεία. Γι' αυτό θα πρέπει να τον βλέπουμε πιο σοβαρά, ως μέθοδο θεραπείας.» [58 χρονών, γυναίκα, χώρα γέννησης: Ελλάδα].
- «Η ελληνική μουσική και ο χορός με κάνουν πολύ χαρούμενη. Όσο άσχημα κι αν νιώθω, όταν ακούω ελληνική μουσική και χορεύω, νιώθω καλύτερα. Αυτό το ελληνικό κέφι προάγει την ευεξία και, ταυτόχρονα, διατηρεί ζωντανή την ελληνική κουλτούρα μας, κάτι πολύ σημαντικό, ειδικά για όσους ζουν στη διασπορά.» [37 χρονών, γυναίκα, χώρα γέννησης: Ελλάδα].
- «Όταν συγκρίνω τον αθλητισμό με τον χορό – αγαπώ τον χορό πιο πολύ. Ο ελληνικός χορός για εμένα είναι ένα κομμάτι της ταυτότητας του Έλληνα. Μεγάλωσα και πήγα σχολείο τη δεκαετία του 1970, όταν μας έλεγαν 'wogs' και δεν ήμασταν αποδεκτοί. Μας κορόιδευαν για το ελληνικό μας φαγητό και τις παραδόσεις μας. Όταν χορεύω ελληνικούς χορούς, νιώθω χαρούμενος και ενωμένος με την κληρονομιά μου.» [51 χρονών, άνδρας, χώρα γέννησης: Αυστραλία].
- «Ο χορός μάς ενώνει και είναι πολύ καλός, ειδικά για την ψυχολογική μας κατάσταση. Εδώ νιώθω χαρά, μια ένωση με την ελληνική ψυχή, που μου

δίνει δύναμη, ακόμα κι όταν δεν είμαι καλά.» [56 χρονών, άνδρας, χώρα γέννησης: Αυστραλία].

Συμπέρασμα

Γενικά, αυτό που μας έδειξε αυτή η έρευνα είναι ότι, ανεξάρτητα από την ηλικία και τη χώρα γέννησης – Ελλάδα ή Αυστραλία, η ελληνική κληρονομιά, κουλτούρα και ταυτότητα είναι εξίσου σημαντικές. Είναι πολύ σημαντικό να διατηρηθούν ζωντανές, να μην ξεχαστούν ποτέ και να μεταδοθούν, ειδικά στους Έλληνες της διασποράς.

Βιβλιογραφία

- Avgoulas, M and Fanany R (2024) Greek people, the Orthodox Religion and Resilience in the time of crisis. *Journal of Health and Medical Science*. 11: 1-12.
- Avgoulas, M and Fanany R (2023) The Greek people in Melbourne, Australia ATINER Athens Journal of Social Science. 10: 1-12.
- Belardinelli, Lacalaprice, Ventrella, Volpe and Faccenda, (2008) “Waltz dancing in patients with chronic heart failure. New form of exercise training”, *Circulation Heart Failure* 1:107–114.
- Connor, (2000) “Recreational folk dance: a multicultural exercise component in healthy ageing”, *Australian Occupational Therapy Journal* 47, 2:69–76.
- Gardner, Komesaroff and Fensham, (2008) S.M. Gardner, P. Komesaroff and R. Fensham, “Dancing beyond exercise: young people’s experience in dance classes”, *Journal of Youth Studies* 11, 6:701–709.
- Gonzalez, (2008) M.V., “Intangible heritage tourism and identity”, *Tourism Management* 29, 4:807–810.
- Hackney, Kanatorovich and Earhart, (2007) “A study on the effects of Argentine tango as a form of partnered dance for those with Parkinson disease and the healthy elderly”, *American Journal of Dance Therapy* 29:109–127.
- Hanna, (2006) *Dancing for Health. Conquering and Preventing Stress*. Lanham: Alta Mira Press.
- He, A.W. He (2010), “The heart of heritage: sociocultural dimensions of language learning”, *Annual Review of Applied Linguistics* 30:66–82.
- Holst-Warhaft, (2010) G. Holst-Warhaft, “National steps: Can you be Greek if you can’t dance a Zebekiko?”, *Modern Greek Studies (Australia and New Zealand)* 10:26–43.
- Murcia, Kreutz, Clift and Bongard, (2010) “Shall we dance? An exploration of the perceived benefits of dancing on well-being”, *Arts and Health* 2, 2:149–163.
- Ritter and Low, (1996) “Effects of dance/movement therapy: a meta-analysis”, *The Arts in Psychotherapy* 23:249–260.
- Tutton R. (2004) ““They want to know where they came from’: population genetics, identity and family genealogy”, *New Genetics and Society* 23, 1:105–120.
- Παπανίκος (2023) Πανηγύρια και Τοπική Ανάπτυξη: Μία Επιλεκτική Ανασκόπηση των Επιστημονικών Μελετών. Αθηναϊκό Ακαδημαϊκό Περιοδικό. Τόμος 3 Τεύχος 2, Οκτώβριος 2023 - Σελίδες 1-13. <https://bit.ly/3PPCgyP>

The Greek Dance and the Diaspora

*Maria Irini Avgoulas, (PhD)
Greek Cultural Specialist and Researcher
Cultural Counselling and Consultancy
Melbourne, Australia*

This text explores the topic of Greek dance and its diaspora, with a focus on Melbourne, Australia. The study involved four men and fifteen women, all members of the same dance school. Participants differed in aspects such as age, professional background, place of birth (Greece or Australia), and the length of time they had been involved in dance. What connected all of them was their shared bond with Greece and the significant role that dance played in their lives.